

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 54/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Marekom Tauberom, advokátom, Hviezdoslavova 11, Spišská Nová Ves, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 82Er/164/2017 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 82Er/164/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
- Okresnému súdu Prešov **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 82Er/164/2017 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **300 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Sťažovateľovi **priznáva** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **442,38 eur**, ktorú **je povinný** Okresný súd Prešov zaplatiť právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom okresného súdu v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ tiež navrhuje, aby ústavný

súd prikázal porušovateľovi konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu finančné zadostučinenie v sume 20 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 54/2024-6 zo 7. februára 2024 ústavný súd prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva, že sťažovateľ vystupuje v procesnom postavení povinného v exekučnom konaní vedenom súdnym exekútorom JUDr. Ing. Jozefom Burim, LL.M., pod sp. zn. EX 95/2017 o vymoženie pohľadávky vo výške 3 266,72 eur s príslušenstvom. Dňa 20. júna 2017 podal sťažovateľ súdnemu exekútorovi námietky proti exekúcii, ktoré súdny exekútor predložil 27. júna 2017 okresnému súdu na rozhodnutie. Dňa 29. júna 2017 doručil sťažovateľ súdnemu exekútorovi návrh na zastavenie exekúcie, ktorý bol 6. júla 2017 predložený okresnému súdu. Dňa 22. augusta 2023 okresný súd rozhodol, že námietky povinného proti exekúcii zamieta (I. výrok) a návrh povinného na zastavenie exekúcie zamieta (II. výrok). Predmetné rozhodnutie bolo 9. septembra 2023 doručené sťažovateľovi. Dňa 22. septembra 2023 podal proti tomuto uzneseniu sťažovateľ odvolanie. Dňa 8. februára 2024 bolo odvolanie sťažovateľa doručované oprávnenému na vyjadrenie.

II.

Argumentácia sťažovateľa a vyjadrenie okresného súdu

4. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v dôsledku nečinnosti okresného súdu, ktorý do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti, t. j. viac ako šesť rokov, nerozhodol o návrhu sťažovateľa ako povinného v exekučnom konaní na zastavenie exekúcie doručenom súdnemu exekútorovi 29. júna 2017. Sťažovateľ okresnému súdu vyčíta, že od odchodu zákonnej sudkyne na súd vyššej inštancie v roku 2017 nebola vec pridelená žiadnemu zákonnému sudcovi, o čom má svedčiť absencia potvrdenia o pridelení veci ďalšiemu sudcovi v spise. Uloženie veci na „dlhodobú lehotu“ môže sťažovateľovi v prípade rozhodnutia v jeho neprospech spôsobiť vznik škody veľkého rozsahu v podobe úrokov z omeškania z vymáhanej pohľadávky, ktoré bude musieť zaplatiť.

5. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že zákonná sudkyňa v predmetnej veci bola v období od septembra 2020 do 4. júna 2023 práceneschopná a následne čerpala materskú a rodičovskú dovolenku. Výrazný vplyv na časový rozsah vybavenia vecí malo veľké množstvo exekučných vecí vybavovaných na tunajšom súde vyššími súdnymi úradníkmi v uplynulých rokoch (približne 60000), ako aj personálne zmeny na pozícii súdneho úradníka v senáte a v neposlednom rade aj obmedzenia spojené s ochranou pred pandémiou COVID-19. Ďalej uviedol, že sťažovateľ v priebehu uplynulých rokov opakovaně vo všetkých veciach, v ktorých vystupuje on sám alebo obchodná spoločnosť, v ktorej je spoločníkom alebo konateľom, prípadne jeho manželka, poukazuje na nezákonnosť postupu jednotlivých zákonných sudcov, súdnych úradníkov, asistentiek, ako aj predsedu súdu a domáha sa vysvetlenia dôvodov pridelovania jednotlivých vecí do konkrétnych senátov, ako aj umožnenia nahliadnutia do evidencie pridelovania vecí na prejednanie, do použitých pomôcok a pod. Sťažovateľovi bola na jeho opakované žiadosti

(sťažnosti) zaslaná odpoveď, s ktorou sa však neuspokojil, a preto opakovane žiadal o prešetrenie postupu tunajšieho súdu Krajský súd v Prešove, ktorý potvrdil správnosť postupu tunajšieho súdu. Sťažovateľ však aj naďalej pokračuje v zasielaní obsahovo totožných žiadostí tunajšiemu súdu, ako aj ďalším inštitúciám, opakovane telefonicky kontaktuje pracovníkov súdu, pričom jeho prejavy majú agresívny, urážlivý a obťažujúci charakter, a odmieta akceptovať opakovane zaslané vysvetlenie relevantného postupu súdu. To, že jeho doterajší postup je zjavne šikanózný, potvrdzuje aj to, že napriek neopodstatnenosti jeho žiadosti na účel dosiahnutia svojich domnelých subjektívnych práv sa snaží využívať všetky dostupné prostriedky vrátane uplatnených nárokov proti okresnému súdu formou správnej žaloby proti inému zásahu orgánu verejnej správy, ako aj v konaní o nečinnosť orgánu verejnej správy. Vzhľadom na uvedené preto považuje podanú ústavnú sťažnosť za nedôvodnú a neopodstatnenú. Už od právoplatnosti titulového rozhodnutia sťažovateľ mal vedomosť o svojej povinnosti zaplatiť veriteľovi súdom priznanú sumu vrátane jej príslušenstva, napriek tomu tak neurobil a aj v rámci exekučného konania iba opakovane poukázal na skutočnosti, s ktorými sa už prvoinštančný súd, ako aj odvolací súd vysporiadali a jeho argumentáciu neakceptovali. Jeho tvrdenia o vzniku údajnej škody sú preto účelové a vykonštruované.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania a po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskom okresného súdu a s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. Podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľa tvorí námietka, že v dôsledku nečinnosti okresného súdu došlo v napadnutom konaní k vzniku zbytočných priesťahov, následkom čoho nebolo ani po uplynutí viac ako šiestich rokov od podania návrhu na zastavenie exekúcie právoplatne rozhodnuté, čo odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o právnu zložitost' veci, kde ide o rozhodovanie okresného súdu o návrhu na zastavenie exekúcie, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva. Vychádzajúc z predloženého spisového materiálu, ústavný súd konštatuje, že nič nenasvedčuje tomu, že by išlo o skutkovo či právne mimoriadne náročné konanie.

11. Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na prietahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. Z hľadiska judikatúry ústavného súdu, resp. ESLP nejde o konanie, pri ktorom je daná požiadavka na zvýšenú rýchlosť konania. Z obsahu ústavnej sťažnosti možno vyvodiť, že vec, ktorá je predmetom namietaného konania, má pre sťažovateľa mimoriadny význam. Toto tvrdenie sťažovateľa však nekorešponduje s jeho prístupom k priebehu konania, keď sa o priebeh konania dostatočne nezaujímal a napriek svojej nespokojnosti s postupom okresného súdu zostal pasívny. Z tohto dôvodu ústavný súd mimoriadny význam veci pre sťažovateľa nezistil.

12. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorú by bolo možné pripísať na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietahom. Ústavný súd ale zároveň konštatuje, že sťažovateľ neprejavil dostatočný záujem o rýchle prerokovanie návrhu, keď nevyužil právny prostriedok, a to sťažnosť na postup súdu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), ktorý mal potenciál odstrániť zbytočné prietahy v konaní dohľadom predsedu okresného súdu nad plynulosťou konania. K argumentu sťažovateľa, v zmysle ktorého sťažnosť podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch nemožno považovať za efektívny právny prostriedok nápravy práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [ďalej len „dohovor“ (rovnako čl. 48 ods. 2 ústavy)], ústavný súd uvádza, že možno prisvedčiť, že absencia podania uvedenej sťažnosti predsedovi súdu nie je považovaná za prekážku prerokovania sťažnosti doručenej ústavnému súdu vo veci namietaných zbytočných prietahov postihujúcich napadnuté konanie, a teda sama osebe nie je dôvodom na nevyhovenie ústavnej sťažnosti, no túto skutočnosť je možné zohľadniť pri úvahe o výške finančného zadosťučinenia (III. ÚS 382/08, III. ÚS 254/09, III. ÚS 494/2021, I. ÚS 521/2023). Uvedenú skutočnosť ústavný súd pri priznávaní finančného zadosťučinenia zohľadnil.

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v napadnutom konaní. Z obsahu spisu predloženého okresným súdom vyplýva, že okresný súd o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie doručenom mu 6. júla 2017 rozhodol uznesením 22. augusta 2023, a teda nezakladá sa na pravde tvrdenie sťažovateľa obsiahnuté v ústavnej sťažnosti, podľa ktorého okresný súd o jeho návrhu do dňa podania ústavnej sťažnosti nerozhodol. V tejto súvislosti je však potrebné tiež uviesť, že stav, keď okresný súd rozhodne v pomerne jednoduchej veci po vyše šiestich rokoch, nemožno považovať za akceptovateľný. Od momentu doručenia návrhu až po prijatie rozhodnutia bol okresný súd po celú dobu nečinný. Následne sa nečinnosť okresného súdu prejavila aj po podaní odvolania sťažovateľom proti rozhodnutiu o jeho návrhu na zastavenie exekúcie 22. septembra 2023, keď bol opätovne nečinný až do 8. februára 2024, keď uskutočnil úkon doručenia odvolania spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nemu oprávnenému. Z uvedeného vyplýva, že napadnuté konanie, ktorého predmetom je rozhodovanie o návrhu na zastavenie exekúcie, nie je do dnešného dňa právoplatne skončené. Absolútna, ničím neodôvodnená nečinnosť okresného súdu tak v súhrne trvala približne 6 a pol roka. Procesný postup okresného súdu v napadnutom konaní nesmeroval k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa o tom, či je dôvod na zastavenie exekúcie.

14. Čo sa týka skutočností tvrdených okresným súdom, treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú

Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní ako nadmerná zaťaženosť súdu alebo personálne problémy. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Zároveň ústavný súd nemohol prijať ani argument týkajúci sa obmedzení v súvislosti s preventívnymi opatreniami proti šíreniu ochorenia COVID-19, pretože v napadnutom konaní nevyvstala potreba nariadenia pojednávania, a preto aj s prihliadnutím na charakter napadnutého konania nie je zrejmé, ako s ním mala pandemická situácia interferovať, a okresný súd uvedený argument ani bližšie neobjasnil.

15. Po preskúmaní obsahu spisu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní je poznačený prietahmi, ktoré je možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy, na základe čoho konšatoval porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

16. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 20 000 eur, ktoré odôvodnil spochybnením jeho dôvery vo vzťahu k okresnému súdu.

18. Ústavný súd uvádza, že konanie pred ústavným súdom z dôvodu namietaného porušenia práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov plní nielen preventívnu funkciu, ale tiež funkciu satisfakčnú, resp. kompenzačnú (náhradu nemajetkovej ujmy). V súlade s judikatúrou ústavného súdu je cieľom finančného zadosťučinenia dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

19. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

20. Ústavný súd považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie. Pri svojom rozhodovaní však vzal do úvahy všetky okolnosti prípadu, predovšetkým vznik zbytočných prietahov v konaní spôsobených nečinnosťou okresného súdu, predmet konania, aktuálny procesný stav vecí a skutočnosť, že sťažovateľ sa na ústavný súd obrátil až v čase, keď už bolo o ním podanom návrhu rozhodnuté. Prihliadol i na v celku indiferentný prístup sťažovateľa k priebehu napadnutého konania, keď sťažovateľ napriek nespokojnosti s postupom okresného súdu nevyužil jednoduché a prístupné prostriedky (sťažnosť predsedovi súdu podľa § 62 zákona o súdoch), ktoré mohli viesť k tomu, aby v jeho veci okresný súd konal a rozhodol. Po zohľadnení týchto okolností, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval ústavný súd priznanie sumy 300 eur za primerané finančné

zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšku ústavnej sťažnosti nevyhovet (bod 5 výroku tohto nálezu). Prihliadol na fakt, že deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok.

V.

Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 442,38 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 12,52 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi ako náhradu trov právneho zastúpenia, predstavuje sumu 442,38 eur.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2024

Peter Molnár
predseda senátu